

Lunds universitet Sociologiska institutionen

LUNDS
UNIVERSITET

Ungdomskriminalitet

En kvalitativ studie av ungdomars berättelse om en påbörjad och avslutad kriminell karriär

Rebecca Holst

Kandidatuppsats 15hp

SOCK01 VT-14

Handledare: Goran Basic

ABSTRAKT

Författare: Rebecca Holst

Titel: Ungdomskriminalitet – En kvalitativ studie av ungdomars berättelse om en påbörjad och avslutad kriminell karriär.

Kandidatuppsats: SOCK01 15hp

Handledare: Goran Basic

Sociologiska institutionen, Lunds universitet VT 14

Denna studie undersöker ungdomar som påbörjat en kriminell karriär och hur deras upplevelser för hur en början, pågående samt möjligtvis en avslutad karriär uppstått för deras del. Studiens syfte är att analysera intervjupersonernas om deras början samt avslutning på den kriminella karriären. Arbetet börjar med bakgrund till ämnet så som definiering av begrepp, statistik samt tidigare forskning. För att uppnå studiens syfte har jag valt att utgå från ett kvalitativt tillvägagångssätt där jag har använt mig utav kvalitativa djupintervjuer. Studiens empiriska material består av fem djupintervjuer på ungdomar som påbörjar och i vissa fall avslutat en kriminell karriär. Empirin har där efter analyserats utifrån två teorier som jag använt mig utav i studien, Howard S. Beckers stämplingsteori samt Travis Hirschis sociala bandteori. Slutsatsen är att de båda teorierna delvis kan appliceras som en förklaringsmodell på intervjupersonernas berättelse om varför de börjat samt möjligtvis avslutat sin kriminella karriär.

Nyckelord: Ungdomar, Ungdomskriminalitet, Kriminell karriär, Sociala band.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	s.1
2. PROBLEMFÖRMULERING, SYFTE, FRÅGESTÄLLNING	s.2
2.1 Problemformulering	s.2
2.2 Syfte	s.2
2.3 Frågeställningar	s.2
2.4 Avgränsning i studien	s.2-3
3. BAKGRUND	s.3
3.1 Begreppet ungdom	s.3
3.2 Vad är brott/brottslighet	s.3
3.3 Statistik & brottsrapporter i samhället	s.4
3.4 Tidigare forskning	s.4
3.4.1 BRÅ:s kunskapsinventering	s.4-5
3.4.2 The Cambridge study in delinquent development	s.5-6
4. TEORETISK UTGÅNGSPUNKT	s.6
4.1 Howard S. Beckers stämplingsteori	s.6-7
4.2 Travis Hirschi och sociala bandteorin	s.8-9
5. METOD	s.9
5.1 Metodval	s.9
5.2 Intervjuval	s.9-10
5.3 Urval	s.10-11
5.4 Tillvägagångsätt	s.11-12
5.5 Etiska aspekter	s.12
6. RESULTAT AV INTERVJUMATERIAL	s.12
6.1 Början till ett kriminellt beteende	s.13-14
6.2 Pågående kriminellt beteende	s.14-15
6.3 Kriminellt avslut	s.15-16
7. ANALYS	s.17
7.1 Uppväxtförhållande och kriminell karriär	s.17
7.2 Umgänge och kriminell karriär	s.17-19
7.3 Individuellt synsätt och kriminell karriär	s.19-20
8. SLUTDISKUSSION	s.20-21
9. BILAGOR	s.22-24
KÄLLFÖRTECKNING	s.25

1. INLEDNING

Ungdomar är den mest brottsaktiva gruppen i samhället sett till sin andel av befolkningen. Andelen som blir misstänkta för brott enligt socialstyrelsen avtar dock efter tonåren och för majoriteten av ungdomarna kan deras kriminella identitet ses som en övergående fas. En bild som oftast ges utåt, vanligast av media, är att ungdomsbrottslighet ökar och blir grövre. Detta resultat är inget som forskare finner stämma överrens med verkligheten¹.

Ungdomskriminalitet är ett belagt faktum och statistik från brottsförebyggande rådet visar att det år 2009 var 29 700 lagföringsbeslut för personer mellan 15-20år². Vad är det egentligen som ligger bakom dessa kriminella handlingar? Vad finns det för känslor, tankar och förhållanden som möjligvis kan ha varit en bidragande faktor till gärningen? Det sociala fenomenet ungdomsbrottslighet är något som ständigt är ett aktuellt område att forska inom då vårt samhälle hela tiden utvecklas. Ett stort intresse för mig ligger i att försöka förstå vilka faktorer, så väl individuella som sociala, som bidrar till en påbörjad kriminell bana för ungdomar. Utöver detta vill jag även undersöka och försöka förstå vilka dimensioner det är som bidrar till en utvecklad eller avslutad karriär.

Ovanstående frågor belyser problem som är relevanta för att få en större förståelse som sedan möjligvis, på lång sikt, kan leda till en utveckling utav arbetet med ungdomar och brottslighet. För att få en större förståelse som syftet med uppsatsen är kommer jag att intervjua ungdomar som har eller har haft en kriminell bakgrund. Jag kommer att ha kontakt med en ideell organisation i Malmö som hjälper ungdomar som hamnat fel i livet att komma på rätt väg igen. Ur ett sociologiskt perspektiv är kunskap som jag kommer förmedla i min forskning intressant då det belyser vad som bidrar till ett avvikande beteende i ungdomsåren, vad som sker under en pågående fas samt hur karriären avslutas. Jag hoppas att ungdomarnas berättelse kommer ge en förståelse för vad det finns för orsaker som kan bidra till att en person börjar en kriminell karriär men även vad det är som får den att avsluta.

¹ Socialstyrelsen, *Utveckling av ungdomars brottslighet*. 2013

² Brå, *Orsaker och brott bland unga*. 2009

2. PROBLEMFÖRMULERING, SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING

2.1 Problemformulering

Kriminellt beteende är ett bestående problem när det gäller ungdomar såväl som vuxna. För att fokusera och forska om ungdomar i ung ålder finns det möjlighet till en utveckling inom detta område som i slutändan kan få en positiv effekt på arbetet med kriminella ungdomar. Ett problem är att mycket forskning baseras på annan forskning, andrahandskällor, som har ett par år på nacken. Medan samhället ändras är det viktigt att vi forskare följer med för att kunna få en förståelse för fenomenet ungdomsbrottslighet och dess utveckling.

2.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att analysera intervjupersonernas berättelse om deras början samt avslutning på en kriminell karriär.

2.3 Frågeställningar

- Hur börjar en kriminell karriär?
- Hur pågår en kriminell karriär?
- Hur avslutas en kriminell karriär?

2.4 Avgränsning i studien

En tydlig avgränsning är att arbetet har utfärdats under en kortare tidsperiod vilket har medfört att materialet är i mindre omfattning än vad det skulle kunna vara om mer tid funnits. Detta i sig har gjort att utförandet begränsats på ett par olika punkter. Jag har valt att fokusera på ungdomarna och deras bild utav hur de hamnat i kriminella kretsar. I en större studie skulle det även kunna inkluderas andra för att få en bredare studie. Jag har avgränsat studien genom att inrikta mig på ungdomar som är mellan 15-20 år gamla. Jag har valt denna avgränsning för att inte få allt för stort spann i ålder. Från och med 15 års ålder är du straffmyndig och anses enligt lag ha ett eget ansvar över dina handlingar och det är därför jag valt att utgå utifrån denna ålder som lägsta åldern. Jag avgränsar ungdomsåren upp till 20 år som är den åldern då det i folkmun anses att man uppfyller kriterierna som vuxen. Utöver begränsad ålder har jag även gjort en avgränsning på området jag sökt ungdomar för att mer säkert få den empiri som leder till mina frågeställningar. För att få tag i den empiri som jag funnit behövt jag att utföra kvalitativa intervjuer på ungdomar som har eller haft en kriminell livsstil. Möjligheten till att träffa dessa ungdomar fick jag genom kontakt med chefen hos den ideella organi-

sationen som jag tidigare nämnt och där igenom fått kontakt med kriminella/ tidigare kriminella ungdomar.

3. BAKGRUND

3.1 Begreppet ungdom

Ungdom kan definieras antingen som en livsfas eller som en social kategori. Med livsfasen menas tiden mellan barndomen och vuxenlivet, alltså ungdomstiden där emellan. Övergången till vuxenåldern kan såklart variera stort i åldern men kännetecknas främst utav att man klarar sig själv, man har hittat sin egen identitet och kan försörja sig själv. Social kategori kännetecknas istället utav att ungdomarna är en grupp med gemensamma behov, intresse och att de möts utav likadana strukturer i samhället³. Det finns tre olika avgränsningar som kan känneteckna ungdomsperioden. En fysiologisk/biologisk avgränsning är mest snäv och innefattar den period då individen genomgår puberteten, mellan 13-14 år brukar man beräkna för puberteten i de nordiska länderna. En annan avgränsning gäller den känslomässiga/psykologiska utvecklingen och det är under denna period som individen utvecklar sin självbild och identitet. Här brukar man räkna att denna period börjar vid 11-årsåldern och avslutas vid drygt 20år. Den tredje avgränsningen kan istället utgöras utifrån sociala kriterier. Här ses perioden då individen frigör sig från sin familj och växer in i en gemenskap med jämnåriga individer⁴.

3.2 Vad är brott/brottslighet

För att något ska klassas som brott så måste det finnas en lag som beskriver den brottsliga handlingen. I lagen ska det även stå vilket straff som kan fås⁵. Innan man fyllt 15 år kan man inte dömas för brott så som exempelvis fängelsestraff men personen kan bli skadeståndsskyldig⁶. Trots att personen i sig inte kan åtalas får polisen ingripa och kontakt sker via föräldrarna och socialtjänsten. Det är socialtjänsten som sedan tar beslutet om det finns behov utav stöd för ungdomen eller dess familj. Den vanligaste definitionen inom kriminologin utgår från ett legalistiskt perspektiv. Enligt den svenska nationalencyklopedin är brottslighet en ”sammanfattande term för begångna straffbelagda handlingar”⁷.

³ Ungdomsstyrelsen, *Ungdom och ungdomspolitik – Ett svenskt perspektiv* s.4

⁴ Felipe Estrada, Janne Flyghed (2010) *Den svenska ungdomsbrottsligheten* s.11

⁵ Brottsrummet, *Lagar och regler*

⁶ Lagen, 1 kap 6 paragrafen

⁷ Felipe Estrada, Janne Flyghed (2010) *Den svenska ungdomsbrottsligheten* s.13

3.3 Statistik/ brottsrapporter i Sverige

Av alla de brotts handlingar som förekommer i samhället är det en obekant andel som uppfattas som brott och ännu färre som anmäls och därför är det viktigt att ha i åtanke att kriminalstatistiken inte är en direkt återspeglning av brottslighet och hur samhället ser ut. Andelen tonåringar misstänkta för brott varierade påtagligen åren 1980-2010 men statistik visar på att ungdomsbrottsligheten inte har ökat sedan 1970⁸. Brottslighet är för de flesta ungdomar ett övergående fenomen och de allra flesta upphör med brott redan under tonåren. Man kan även se att de flesta ungdomar som blir lagförda under tonåren blir det enbart vid ett tillfälle, 9,6 % pojkar samt 5,3 % flickor blev lagförda endast en gång år 1985 för att jämföra med de som utfört 2-3 brott då procenten istället är 3,5 % för pojkar samt 0,8 % för flickor⁹.

Barn och ungdomar utvecklas i samspel med olika sammanhang där umgänge, skola, familj och närsamhället är centrala och många riskfaktorer för brottslighet kan förknippas med dessa sociala sammanhang.

3.4 Tidigare forskning

3.3.1 BRÅ:s kunskapsinventering om orsaker till brott bland unga

Brottsförebyggande rådet verkar för att brottsligheten ska minska och tryggheten på så sätt ska öka i samhället. Brå har därav tagit fram en kunskapsinvestering genom framtagna fakta om ungdomsbrottslighet för att på så sätt kunna sprida kunskap¹⁰. Kriminalitet är enligt många forskare ett "multidetermeinerat" fenomen vilket innebär att det finns en mängd olika risk- och skyddsfaktorer och som olika kombinationer är förknippade med en varierande risk för kriminellt beteende. Även dessa olika kombinationer varierar för risken att hamna i en fortsatt eller långvarig kriminalitet. Detta har att göra med att barn och ungdomar utvecklas i ett samspel mellan en rad olika sociala sammanhang så som familjen, skolan, närsamhället och vänner. Resultat som gjorts på olika studier om förhållande och brott visar att det finns förhöjd risk för en kriminell utveckling om familjen exempelvis har en bristande ekonomi, om relationen mellan föräldrarna och barnet är dåligt, om föräldrarna har allt för stränga uppfostringsmetoder, eller om det förekommer övergrepp respektive brott eller missbruk inom familjen. Inom skolan finns det en förhöjd risk om det uppkommit tidiga skolmisslyckanden, en dålig skolmiljö samt dålig anknytning till skolan. Hos individen själv uppmärksammas tidiga beteendestörningar, impulsivitet, brottsstillåtande attityder, missbruk och en dålig problemlös-

⁸ Socialstyrelsen, *Unga och brott i Sverige* s.20

⁹ Ibid s.31

¹⁰ Brå, *Orsaker till brott bland unga* S.2

ningsförmåga som risk för ett utvecklat kriminellt beteende. Skyddsfaktorer har man istället funnit om uppfostran är konsekvent och stödjande samt att det finns en stark anknytning till minst en av föräldrarna. Man har även funnit att bra resultat i skolan, en positiv skolmiljö och att man är motiverad har en positiv effekt på individen samt goda sociala färdigheter och prosociala attityder¹¹.

De ungdomar som är mest brottsbelastade är ungdomar som har en hög ansamling av riskfaktorer för kriminalitet som identifieras i forskningen. Med utgångspunkt i data från Nya Zeelands urskiljer forskaren Terrie Moffitt två klara huvudgrupper av lagöverträdare som har olika sociala och individuella karaktärer. De två olika huvudgrupperna är ungdomstidsbegränsade respektive livstidspersistenta lagöverträdare. Med dessa två olika grupper menar Moffitt att den ungdomstidsbegränsade gruppen både debuterar och slutar med sin brottslighet under tonåren medan den livstidspersistenta gruppen börjar anpassningsproblemen i tidig ålder, debuterar med brott i ungdomsåren och fortsätter sin kriminella karriär långt upp i vuxen ålder. Bland de riskfaktorer som vanligtvis kännetecknar de livstidspersistenta lagöverträdarna finns tidiga neurofysiologiska och temperamentmässiga problem som kommer till uttryck bland annat negativa känslor och låg impuls kontroll. När sedan dessa problem uppstår i kombination med en dålig hemmiljö kan en ond spiral startad av negativt beteende. Problemen kan sedan förvärras om de finns ytterligare negativa reaktioner av andra sociala miljöer bland ungdomar och i skolan. När väl ungdomen kommer upp i tonåren uppvisar individerna i den livstidspersistenta gruppen en hög ansamling av riskfaktorer för en fortsatt kriminell utveckling¹².

3.3.2 The Cambridge Study in Delinquent Development

Farrington har analyserat material från en undersökning som följt ungefär 400 pojkar från ett arbetarklassområde i London där pojkarna var födda år 1953 och undersökningar har gjorts när de var omkring 8år till 50år. I analysen delades individerana in i fyra grupper där 60 procent var icke-brottslingar, 13 procent innefattade tidsbegränsad brottslighet 10-20år, 10 procent innefattade vuxendebuterande brottslingar 21-50 år och persistenta brottslingar dvs. dömda i båda åldersintervallerna innefattade 18 procent. För att få fram resultat undersökte man skillnaderna mellan grupperna i livssituation med avseende på bland annat anställning, bostadssituation, alkoholförtäring, aktivt deltagande i slagsmål och självskattad hälsa. Utöver detta studerades även samband mellan brottsgrupp tillhörighet, en rad sociala förhållanden

¹¹ Brå, *Orsaker till brott bland unga* s. 9

¹² Ibid s. 52

samt individuella egenskaper som är mätta vid olika tillfällen i barn- och ungdomsåren (mellan 8år och 18år). Resultaten som man fann gällande livssituationen var att gruppen som inte registrerades för brott låg i regel genomsnittligt högst på de olika indikationerna gällande social anpassning och ett ”lyckat liv”. Gruppen med persistenta hade den mest problematiska situationen och de övriga två grupperna intog en mellanposition. För samtliga grupper var dock tendensen att det blev vanligare med god social anpassning med åren.

De riskfaktorer som författarna anger hade starkas utfall i analysen och studien i fråga om att särskilja gruppen persistenta från ungdomstidsbegränsade brottslingar var hög alkoholkonsumtion vid 18 års ålder, hyperaktiv vid 12-14 års ålder, låg popularitet hos vänner vid 8-10 års ålder, brutala uppfostringsmönster hos föräldrar vid 8-10 års ålder. Farrington hävdar att resultaten från studien stödjer Moffitts teori genom att den relativt starka kontinuiteten i brottsligt beteende samt att den persistenta gruppen uppvisade relativt många och höga nivåer av olika riskfaktorer. Slutligen menade man även att resultaten kan ha relevans för att förebygga såväl sen debut inom kriminellt beteende som varaktig brottslighet¹³.

4. TEORETISK UTGÅNGSPUNKT

4.1 Howard S. Becker och stämplingsteorin

Alla sociala grupper bildar regler som de, vid vissa tillfällen och under vissa omständigheter, försöker genomdriva. När dessa regler har etablerats kan den person som anses ha brutit mot den betraktas som en särskild sorts person, han betraktas som utanförstående och blir på så sätt stämplad¹⁴.

Becker menar att sociala grupper skapar avvikelser genom att upprätta de regler vilkas överträdelse utgör avvikelsen och sedan tillämpa dessa regler på specifika personer och beteckna dem som utanförstående. Huruvida en handling är avvikande beror alltså på hur andra reagerar på den¹⁵. Något som även har betydelse på det avvikande beteendet är vem som begår handlingen då regler brukar appliceras mer på vissa personer än på andra, exempelvis ungdomar. När undersökningar har gjorts på ungdomskriminalitet visar studier att pojkar från medelklassområden inte kommer lika långt i rättsprocessen som pojkar från lågstatusområden¹⁶.

¹³ Brå, *Orsaker och brott bland unga* s.52-53

¹⁴ B. Howard (2006) *Utanför, Avvikandets sociologi*. s.17

¹⁵ Ibid s.22

¹⁶ Ibid S.37

Det första steget i de flesta avvikares karriärer är att begå en handling som bryter mot ett visst regelkomplex och som är en avsiktlig handling, det finns en drivkraft till utförandet. Detta kallas *avsiktligt nonkonformitet* där analysen utgår från den grundläggande skillnaden mellan avvikare och konforma och karaktären hos deras motivation. Med detta menas i princip att man försöker förklara varför somliga har avvikande drivkrafter medan andra inte har det. Psykologer har teorier som finner att orsaken till avvikande drivkrafter och handlingar i individens tidigare erfarenheter och som på så sätt skapar omedvetet behov som måste tillfredställas. Becker menar dock att det är mer sannolikt att de flesta människor ofta upplever impulser till avvikande beteende och att istället för att fråga sig varför avvikare vill göra sådant som ogillas bör man istället fråga varför konventionella personer inte följer sina avvikande impulser. Detta förklarar Becker med att "normala" och "vanliga" personer succesivt involveras i konventionella intuitioner och beteende och att detta medför att individen känner att för mycket runt om kring skulle omedelbart påverkas negativt. Individen har satsat för mycket för mycket för att låsa sig styras av okonventionella impulser. De personer som istället valt att påbörja ett avvikande beteende och fortsätter på denna bana är på grund utav utvecklingen av avvikande motiv och intresse som är socialt inlärd enligt Becker¹⁷. Ett av de mest avgörande stegen i processen av ett fortsatt avvikande beteendemönster tror Becker är erfarenheten att bli upptäckt och offentligt betecknad som avvikare, att bli stämplad. Att bli avslöjad och stämplad som avvikare har viktiga följder för det fortsatta sociala deltagandet och för personens självbild och på så sätt kan en självuppfyllande profetia uppkomma. Personen ser sig själv som avvikande¹⁸.

Ett sista steg i avvikarens karriär så som Becker förklarar är rörelsen in i en avvikargrupp och detta steg har en stark effekt på självbilden. Gruppen i sig har det avvikande beteendet gemensamt och de ger personerna en känsla utav att de har ett gemensamt öde. Resultatet av plats i en avvikande grupp innebär att personen lär sig hur man ska genomföra sin avvikande aktivitet med mindre besvär då gruppmedlemmarna har utarbetat lösningar. Det är ett utav sätten som gör att unga möter mer erfarna personer och på så sätt får "hjälp" att fortsätta sina kriminella handlingar¹⁹.

¹⁷ Ibid. s.36-38

¹⁸ B. Howard (2006) *Utanför, Avvikandets sociologi*. s.39

¹⁹ Ibid S.45

4.2 Travis Hirschi och sociala bandteorin

1969 presenterade Travis Hirschi sin teori om sociala band. Enligt Hirschi är den relevanta frågan inte vad som får vissa individer att begå brott, utan i stället vad det är som hindrar oss alla att begå brott då vi alla är potentiella brottslingar²⁰. Han menar att det finns fyra olika typer av sociala band som sammankopplar individen med samhället och om dessa band är försvagade ökar risken för ett kriminellt beteende. Risken för brott ökar alltså när individens sociala band till det konventionella samhället försvagas. De fyra olika begrepp som innefattar de övergripande brottsreducerande banden är anknytning, åtagande, involvering och övertygelse²¹.

Med begreppet **Anknytning** menas en anknytning och varm relation till människor i sin omgivning. Det kan exempelvis vara relationer mellan vänner, familjemedlemmar och släkt.

Begreppet **Åtagande** handlar om strävan att nå mål. Det innefattar individens engagemang till att lägga ner tid och energi för att kunna nå sina samhälleliga framgångar. Här menar Hirschi att individer med starka åtagande det vill säga stora ambitioner att nå sina mål har svårare att hamna i ett kriminellt beteende då det inte är värt att förlora det individen uppnått eller är beredd att uppnå.

Involvering innebär den tid och energi som individen har lagt ner på åtagandet så som delaktighet i olika sorters konventionella aktiviteter. Detta kan då enligt Hirschi medföra att individen har mindre tid till att möjligtvis börja med avvikande handlingar.

Slutligen förklarar Hirschi begreppet **Övertygelse** med att en inre övertygelse om att det är moraliskt viktigt att följa samhällets regler har betydelse för att inte påbörja ett brottsligt beteende. Att individen förstår hur samhället fungerar och en förståelse för att reglerna som finns är nyttigt för samhället²².

Ett grundtagande i Hirschis teori om sociala band och dessa fyra olika begrepp som innefattas är att starka sociala band inte kan orsaka antisocialt beteende. Han menar att trots att föräldrarna eller kamraterna är kriminella så bidrar en varm emotionell relation mellan individen och föräldrar/vänner till en minskad brottsrisk för individen. I forskning har inte sällan element från teorierna om just sociala band förenats i en integrerad förklaringsmodell. Svaga

²⁰ Estrada Felipe, Flyghed Janne (2010) *Den svenska ungdomsbrottsligheten* s.102

²¹ Ibid s.102

²² Estrada Felipe, Flyghed Janne (2010) *Den svenska ungdomsbrottsligheten* s.102

sociala band till föräldrar och skola leder till involvering med vänner och umgängeskrets som lär in, uppmuntrar och förstärker brottsligt beteende²³.

5 METOD

5.1 Metodval

I min studie har jag valt att använda mig utav ett kvalitativt arbetssätt och utgå från djupgående intervjuer. Detta val grundar jag på att jag vill få en mer djupgående information från intervjupersonerna och få tillgång till deras uppfattningar, känslor och tycke vilket bildade en djupare förståelse än ett kvantitativt förhållningssätt. Med djupgående intervju är identitet, upplevda erfarenheter, värderingar och beslut inte aspekter som tar för givet²⁴. Innan intervjuernas gång sammanställde jag en intervjuguide med frågor som jag gärna såg blev besvarade under tillfället. Detta för att jag ville ha en grund att stå på till intervjutillfällena men under intervjuernas gång uppkom det många följdfrågor som gjorde att intervjuerna inte blev helt strukturerade. Intervjuerna utfördes på ungdomar som har eller har haft en kriminell bakgrund och dessa ungdomar fick jag kontakt med via en organisation i Malmö som bland annat hjälper unga som hamnat fel tidigt i livet. När alla intervjuerna var genomförda startade processen med att analysera samtalen som jag nu haft. Den insamlade empirin analyserade med hjälp utav teman och nyckelord och slutligen sammanställde jag resultatet i min analys. Jag kände att var intervjuerna gav otroligt mycket och innehöll väsentlig empiri till min forskning där av behövdes inga kompletterande frågor till intervjupersonerna efter avslutade intervjuer.

För att kunna skapa en kvalitativ forskning och förståelse av ett visst fenomen är det viktigt att man som forskare identifierar problem utifrån dem som deltar i studien och på så sätt förstår just deras tolkning av ämnet²⁵. Jag valde att utföra intervjuerna i lokalera på den ideella organist som jag haft samarbete med för att jag som forskare fått förståelse för att där finns en trygghet i dess omgivning. Så väl omgivningen i sig men även de olika rummen som de brukar befinna sig i för att utföra aktiviteter.

5.2 Intervjuval

Inom kvalitativ forskning finns det olika metoder som kan väljas och intervjuformer är enbart en utav många valmöjligheter när en kvalitativ forskning ska utföras. Ens syfte och frågeställ-

²³ Ibid s. 104

²⁴ Ahrne Göran, Svensson Peter (2011) *Handbok i kvalitativa metoder* s.40

²⁵ Hennik, Monique, Hutter Inge, & Bailey Ajay (2011) *Qualitative Research Methods* s.14

ningar styr vilken typ utav metod man använder sig utav där av valde jag intervjuer. Intervjuerna kan väljas att utföra på ett par olika sätt och jag har valt semistrukturerade intervjuer. Semistrukturerade intervjuer innebär en utgångspunkt som baseras på olika teman/områden och inte exakta frågor som inte går att ändras. Jag valde att inrikta mig på olika områden under intervjuerna så som familj/barndom, skola, umgänge, kriminalitet, avslutad kriminalitet och framtidsplaner. Innan intervjutillfällena förberedde jag en intervjuguide för att vara förberedd med planerade områden och även enstaka frågor för att på så sätt få ett bra flyt under intervjun (Se Intervjuguide i Bilaga 1). Detta innebär att jag använt en låg grad av standardisering, frågorna togs i den fas som passade och jag anpassade mig efter hur intervjupersonen pratade och liknande²⁶. Syftet med den använda intervjuformen är att samtalet kunde föras mer naturligt. Det är även viktigt att jag som intervjuare får intervjupersonen att känna sig trygg och uppmuntrar honom eller henne att själv utveckla sina svar samt hjälpa till med bra uppföljningsfrågor så att samtalet flyter på bra. Utöver just de konkreta frågorna som ställdes så var det otroligt viktigt för mig att vara fokuserad och en bra lyssnare. Jag la även märke till hur intervjupersonerna talade, vilka ord som han/hon betonade han/hon samt vad intervjupersonerna använde för kroppspråk och i vilka sammanhang.

5.3 Urval

Innan påbörjan utav intervjuerna så är det viktigt att urvalet är fasställt och det är forskningsfrågan som styr detta. Jag har intervjuat 5 ungdomar i åldrarna 15-20 som anses ha eller ha haft ett kriminellt beteende. Dessa ungdomar fick jag kontakt med genom personal på den ideella organisationen i Malmö som jag kontaktat och som bland annat hjälper ungdomar har en kriminell bakgrund. Operativchefen i Malmö besvarade mitt mail som jag skickat till honom där jag fick möjlighet att träffa honom för ett samtal om min uppsats och dess syfte. Vi kom överrens under samtalets gång att han skulle höra med ett par ungdomar som skulle kunna och vilja ställa upp på en intervju med mig. Efter ett par dagar kontaktade han mig med informationen om att han nu funnit flera ungdomar som skulle vilja ställa upp och där igenom bestämde vi sedan tillfälle och tid. Jag fick möjlighet att både intervju nuvarande kriminella ungdomar samt ungdomar som avslutat sin kriminella karriär med syfte på mina frågeställningar. Jag har även begränsat mitt urval till att finna ungdomar just på denna organisation som stödjer ungdomar som bland annat hamnat i en kriminell livsstil. Organisationens lokaler är till för att ungdomarna ska ha någonstans att vara, som en trygghet i deras tillvaro.

²⁶ Trost Jan (2005) *Kvalitativa intervjuer* s. 19-21

Under intervjutillfällena uppkom inget större hinder. Som ovan nämnt är ungdomarna med eller mindre handplockade, vilket medförde att jag visste redan innan att ungdomarna skulle kunna ge mig den information som studien och dess frågeställningar har i syfte. Där av blev urvalet inte slumpmässigt. Under intervjuernas gång hade jag även bra kontakt med personalen på fryshuset vilket gjorde det mer tillgängligt och jag kände att ungdomarna hade tillförlitlighet till mig.

5.4 Tillvägagångssätt

Innan mötet med de olika intervjupersonerna skrev jag ihop ett informationsbrev som jag delade ut till var och en (Se Bilaga 2). Detta för att personerna ett tag innan ska ha möjlighet att läsa igenom vem jag är, vad det är jag vill studera och hur de får kontakt med mig. Detta för att ge ungdomarna en viss trygghet och möjlighet att kontakta mig med frågor när de än önskar. Trots informationsbrevet började jag var intervju med en kort sammanfattning om mig själv, om kriminologiprogrammet som jag läser och om syftet med intervjuerna. Jag frågade även om det var okej att jag spelade in samtalet för att lättare kunna hantera materialet i efterhand och att det endast kommer tillhöra studien. Ingen utav intervjupersonerna såg inspelningen som ett problem. Jag berättade även tydligt att intervjupersonerna kommer att vara anonyma, att ingen kommer att veta namnet eller andra igenkänningstecken samt att det är helt frivilligt att svara på frågorna och att personen i fråga när som helst kan lämna intervjun²⁷. Intervjutillfällena hölls i organisationens lokaler. Detta då miljön är igenkännande och i sig en trygg miljö för ungdomarna. Miljön är även ostörd där då jag fick tillgång till hela lokalen efter arbetstid då inga personer var kvar på stället. Detta gjorde i sig att inga störmoment i miljön fanns under intervjutillfällena.

Jag valde att börja intervjuerna med övergripande frågor om personen i fråga så att en relativt avslappnad atmosfär skulle bildas, och för att på så sätt få igång en avslappnad stil. Det ligger stor vikt i hur intervjun börjas då detta är avgörande för resten utav intervjun²⁸. Jag utgick ifrån min intervjuguide men under tidens gång höll inte guiden då de flesta utav intervjupersonerna berättade otroligt mycket och kom in på olika ämnen på olika tidpunkter under intervjun. Dock var det positivt med guiden och de uppdelade kategorierna som jag skrivit ner för att kunna se om det fanns något som missats. Tiden på intervjuerna varierade otroligt mycket under de tre olika intervjuerna men sambandet fann jag att ju längre tid vi pratade desto av-

²⁷ Trost Jan (2005) *Kvalitativa intervjuer* s. 41

²⁸ Trost Jan (2005) *Kvalitativa intervjuer* s.64

slappnande och självsäkrare blev ungdomarna. Under tidens gång försökte jag uppmuntra intervjupersonerna att själva utveckla sina svar och la till uppföljningsfrågor så att samtalet skulle flyta på bra.

Efter intervjuerna återstod det en sammanställning utav det data som jag spelat in vilket var en krävande procedur då det är viktigt att inget missats. Efter all nerskriven text bearbetade jag texten för att sedan ta ut nyckelord. Efter kodning och nyckelord är uttaget är det lättare att sedan kunna ta ut olika teman samt se ett sammanhang i texten som man fått fram.

5.5 Etiska aspekter

Kriminalitet och dess information i sig är ett relativt känsligt område. I vissa fall kan det vara jobbigt att prata om, i andra fall kan det var information som personen inte vanligtvis delar med sig av. Därför är det extra viktigt att stor värdighet till personen visas och att han eller hon har rätt till sin integritet, som alla människor ska ha. Jag har innan pöbörjade intervjuer talat om att de har all rätt att avbryta intervjun, om så väl frågorna känns för påträngande eller det är någon annan faktor som spelar in.

För att försäkra sig om att personen kommer att vara anonym har jag heller inte gått in på detaljerade frågor som just beskriver intervjupersonen²⁹. I uppsatsen har jag gett intervjupersonerna fiktiva namn som inte är igenkännande just för att dölja deras identitet.

6 RESULTAT AV INTERVJUMATERIALET

När jag nu ska presentera intervjumaterialet har jag valt att ge intervjupersonerna fiktiva namn som medger att personerna är anonyma som lovat. Jag ersätter därför namnen till fiktiva namn för att underlätta för läsaren att urskilja personerna. Jag har valt att dela upp materialet i olika kategorier och teman som jag funnit i intervjumaterialet för att sedan på ett lättare sätt kunna analysera empirin utifrån kategorierna för att på så sätt kunna besvara mina frågeställningar.

Jag har intervjuat fyra ungdomar som har en kriminell bakgrund. Dessa ungdomar har jag intervjuat från samma ideella organisation som bland annat hjälper ungdomar som hamnat fel i livet. Ungdomarna är mellan 15-20 år och har såväl invandrarbakgrund som inte. Nicolas, Sander och Albert har invandrarbakgrund medan Hannes är född i Sverige samt har svenska föräldrar.

²⁹ Ibid s.113

6.1 Början till ett kriminellt beteende

För att kunna göra en teoretisk analys utifrån intervjumaterialet har jag valt att sammanställa de fem intervjupersonernas uppfattningar om hur ett kriminellt beteende började för deras del. Jag har utgått från kategorier som barndom/familjeförhållande, vänner/umgängeskrets, skola/utbildning, kriminell livsstil, avslutad karriär samt framtidsplaner. Utifrån dessa kategorier och deras svar har jag sedan hittat delar i intervjuerna som passar in till förklaringar till hur början till deras kriminella beteende uppstod.

Sander: När jag möter Sander får jag ett varmt leende. Hans leende gör mig både glad och förtvivlad på en och samma gång. Jag ser att det fattas många tänder i hans mun och han har flera ärr i ansiktet. En stund in i intervju berättar han att allt började när han var väldigt ung *”Jag har alltid varit glad utåt, man har inte kunnat misstänka mig för saker. Alltid, åh där är han den glädjespridan. Alltid när jag kom till någon som var ledsen jag gjorde honom glad. Fast jag blev också mobbad mycket, i mitt umgänge när vi var små. Från trean till sexan, allt handlade om mobbing. Det var alltid en som blev utsatt för det och om jag såg någon som blev mobbad sa jag till och då hoppade de på mig istället”*. Jag frågade Sander hur han upplevde mobbningen och hur det påverkade honom *”Man blev besviken på sina vänner, men sen jag såg mycket upp till dom äldre och började hänga med dom istället väldigt mycket. Redan när jag var tio år så började med ett att göra saker. Jag började råna folk och många började se upp till mig då, jag fick mycket respekt”*.

Hannes: För Hannes började det kriminella beteendet en aning senare i ungdomsåren. Han berättade att som liten såg han alltid upp till sin pappa. Hans mamma och pappa skiljde sig redan när Hannes var nyfödd och sen dess har han bott hemma hos sin mamma. När han själv ville och det fanns tillfälle till det åkte han hem till sin pappa och det var inte förens när Hannes fick sin första moped som han tog sig hem till hans pappa mer och mer. Hannes berättar om hur hans pappa är och varför han ser upp till honom *”Min pappa har alltid varit stark och envis. Han har varit en riktig bråkstake som ung, jag har inte riktigt varit så men jag tror det varit mer accepterat liksom. Mamma har också hängt mycket med MC folk, kanske inte gjort något värsta men provat droger och sånt”*. Hannes fortsätter sen att berätta om hur allt började *”Jag började ta droger och bråka mycket med folk när jag började umgås med ett gäng när jag var runt 16 år. Många av dom brukade droger och andra testade, jag testade mest i början. På helgerna blev det mycket fest och första gången jag var med dom avslutades festen med slagsmål. Jag hade aldrig varit med om det innan men jag ställde upp för dom till hundra procent. Jag är inte ens sån som bara drar och lämnar mina vänner i skiten”*. För

Hannes del påpekar han att han tror allt det handlar mycket om umgängeskrets och hur man är som person. Han menar att det inte har varit att han sett upp till sin pappa som gjort att han börjat med ett brottslig beteende, han tror bara att det gjort det mer accepterat.

Nicolas: Nikolas berättar tidigt i intervjun att han haft ett trassligt liv redan från start. Hans familj kom till Sverige när han var tre år och sedan dess har dem bott i Rosengård. Han berättar att hans föräldrar aldrig har jobbat och att de har haft det otroligt svårt ekonomiskt. I deras hemland hade pappan jobbat som skomakare medan mamman varit hemmafru och tagit hand om barnen. *"Pappa försökte få jobb när vi kom till Sverige men han fick inget. Han sökte massa olika jobb men inget fick han och sen han gav upp. Mamma har aldrig sökt, hon har varit hemma med barnen. Men när jag var liten man såg dom inte mådde bra. Jag fick göra som jag ville som liten. Sen när jag började skolan jag valde att inte gå dit. Ibland jag gick dit men jag hängde hellre utanför skolan med mina kompisar som också gjorde det. Vi var ganska stökiga men det var inte alltid så att vi höll på med massa skit. Men när vi hängde det var alltid folk som kommenterade att vi knarkade, bråkade och sånt och att vi var värstingar. Vi hade knappt gjort något och ändå blev vi sedda som kriminella".*

6.2 Pågående kriminellt beteende

Sander: Sander förklarar sitt fortsatta beteende med att ha fick respekt och att han kände att han lyckades *"När jag var tio år började allt och jag jobba för äldre personen med att vara leverantör åt dom, men när jag var tolv och ett halvt år jag klarade mig helt själv, det var ingen som sa till mig vad jag skulle göra, jag klarade mig helt själv och många visste vem jag var".* Man hör hur Sander verkligen gått in för det han då höll på med. Han berättade att när han såg någon som han ansåg vara våglig och stark tänkte han *"han ska jag göra något stort av".* Han berättar även att han och även de han kände som höll på med narkotikaförsäljning, slagsmål med mera berodde till stor det på att de hade fastnat i det beteendet, man ser ingen annan utväg *"Jag tänkte jag kan inte bara gå och skaffa ett jobb, jag har för mycket i registret. Men idag jag försöker säga till mina vänner som fortfarande håller på att sluta med det och leta riktigt jobb men dom säger det inte går, dom lyssnar inte, dom bryr sig inte".*

Nicolas: För Nicolas del urartade det när han var runt tretton år. Innan dess hade de flesta runt omkring sett deras gäng som ett kriminellt gäng trots att de oftast inte gjort något. Han berättar att många av hans vänner och likaså han började med ett kriminellt beteende, framförallt för att överleva ekonomiskt. *"Vi höll på mycket med narkotikaförsäljning och rån men sam-*

hället har förstört oss. Samhället ser ner på oss och vi får ingen bra hjälp här i detta område, bara för att en håller på alla håller på. Jag blev ledsen och arg. Samhället tar inte tag i detta område. Vidare berättar han att de fortsatte med kriminellt beteende för att de ansåg att det var coolt och de fick pengar. ”Alla känner oss, om vi slutar vi kommer sluta få respekt också, det är så vi tänker. Om vi slutar vi får ingen respekt”.

Hannes: Hannes berättar att han kom in väldigt bra i umgänget. *”Innan jag började hänga med dom visste jag att de hade hållit på med mycket skit. Jag har bott i en väldigt liten by och alla känner alla, men det var inte därför jag började hänga med dom. Jag tyckte dom verkade roliga och idag är det några utav mina bästa kompisar. Vidare berättade han att som liten flyttade han väldigt mycket vilket gjorde att han aldrig hann få några nära vänner. Som mest bodde han på vart ställe i max två år vilket gjorde att han aldrig riktigt gav sin tid att fästa sig vid någon. Han berättar även att hans föräldrar haft det ganska tufft ekonomiskt och han har aldrig haft möjlighet att få utföra aktiviteter eller sporter som han känner att han skulle velat. Hannes säger: ”På något vis blev mitt umgänge som jag nu äntligen fått min trygghet. Jag visste att här skulle vi stanna då detta var lovat från mammas sida. Jag kunde äntligen ty mig till någon. Men det fanns aldrig pengar till att göra något så all min tid jag hade över hängde jag med mina polare. På helgerna festade vi alltid och folk runt omkring började se oss som bråkstakar. Det var inte längre någon som vågade gå oss på oss. Efterhand lugnade allt ner sig lite, både med droger och slagsmål. Men när det väl kommer till slagsmål viker vi oss aldrig, och jag sticker aldrig, jag lämnar inte mina vänner”.*

6.3 Kriminellt avslut

Sander: Sander har avslutat sin kriminella karriär och idag umgås han inte med några utav sina kriminella vänner. Han säger *”Jag har slutat med allting och jag vill att folk ska sluta med det, jag brukar snacka med dom men dom lyssnar inte, det har tagit över dom helt efter tio år, de är allt de har, familjen bryr sig inte längre om dom. Dom säger till mig att dom har fastnat i det, kan inte bara lämna det. Jag frågar han vad det är som gjort att han själv valt att sluta samt säga upp kontakten med sina dåvarande vänner ”Jag blev misshandlad nästan till döds för två år sen av fem män i ett annat gäng som använde golfklubbor mot mig. Jag kunde inte resa mig på tre månader, fick äta soppa varje dag och jag har blivit av med tio tänder. Mamma satt med mig dag ut och dag in och frågade vad jag höll på med, om det var värt det. Jag insåg då att jag inte vill göra detta längre, jag vill inte såra min mamma och jag vill inte att någon annan ska skadas på grund utav det jag höll på med. Sander förklarar vidare att han*

inte vill hamna i de kriminella banorna igen ”Jag hatade de som slog mig men jag klarade mig tillslut, men jag tänker de jag slog för fem år sen kanske med har ont. Jag vill inte hamna i den kriminella cirkeln igen, aldrig. Han berättar om sin framtid och sina drömmar för mig. Sander säger: ”Jag vill ha ett jobb nu, det är mitt mål, och tjäna vita pengar. Sen vill jag skaffa familj och gifta mig. Och så har jag en dröm, en dröm som jag drömde en gång och jag vill att det ska slå in. Jag vill att ingen av mina vänner ska sluta hålla på med kriminella saker”.

Nicolas: Nicolas ser ner i golvet när han säger ”Jag har provat att sluta, bara lämna allt det bakom mig, men det går inte. Det är detta jag gjort länge nu och mina vänner också”. Jag frågar Nicolas hur han tror det hela började och vad som gör att han nu inte kommer ifrån det ”Umgänget och gruppträck. Tillslut man bara fastnar. Samma med knark, först bara 1 gram sen en mer och en men sen är du fast, samma med kriminalitet. Innan, till en början, jag tyckte det var kul och det gav mig respekt. Men nu har jag inget att gå tillbaka till, alla ser mig som kriminell. Det blir som ett yrke tiotusen kronor en månad sen mer och mer och man är beredd att göra mer och offra mer. Jag har inget att förlora länge, ingen tror på mig, alla ser mig bara som en knarklangare”.

Hannes: När jag frågar Hannes hur han ser på sitt kriminella beteende och om han har eller kommer att sluta med det säger han ”Slutat och slutat, i mitt gäng ser vi väl inte det riktigt som att vi håller på med massa kriminella saker, vi ser oss nog inte direkt som kriminella eller ett kriminellt gäng. Visst, vi har testat droger och vissa brukar det men vi säljer inte och vi gör det liksom när vi är ihop. Sen slagsmål och så, det har blivit mindre och mindre, vi alla har växt upp och fått flickvänner, flyttat hemifrån och så. Men händer det mina vänner något så kommer jag inte gå därifrån, kommer alltid ställa upp, men jag tänker mer på konsekvenserna nu”. Han berättar vidare att han slutat med droger och det vill han inte hålla på med längre. När han berättar om så ser han det som förlutet. Han menar att det var en period i hans liv som han gjorde det, när han började umgås med sina vänner. Men efter ett tag insåg han att han inte ville hålla på med det längre ”Jag tror jag främst gjorde det av nyfikenhet, och av gruppträck. Jag ville känna gemenskap, jag hade inte känt det i vänskapskrets, och därför ville jag också testa när mina vänner gjorde det. Nu känner jag inte så längre, jag vill inte hålla på med det, jag har insett att det är dumt och jag vill inte att det ska reglera mitt liv. Men råkar mina vänner i fara, hamnar i slagsmål eller liknande kommer jag aldrig ge mig, jag finns alltid där för dom”.

7. ANALYS

För att analysera mitt empiriska material har jag valt att koppla empirin till de teorier jag använt mig utav. Dessa är som nämnt tidigare i studien Howard. S Beckers stämplingsteori samt Travis Hirschs sociala bandteori. Jag har valt att dela in analysen i ett par olika kategorier som jag funnit intressanta att analysera och applicera på empirin utifrån dessa teorier.

7.1 Uppväxtförhållande och kriminell karriär

Intervjupersonerna i min studie har haft varierade uppväxtförhållande trots detta ser jag en tydlig tråd utifrån ungdomarnas berättelser och Hirschs sociala band där den första utav de fyra begreppen som innefattas i sociala band är anknytning. Som ungdomarna berättar får man upplevelsen om att ingen av dem har haft en trygg uppväxt som ung och därav inte heller haft möjlighet att ha en bra anknytning till personer i sin omgivning. Sander förklarar att han redan i ung ålder blivit mobbad av sina dåvarande vänner och känt sig arg och ledsen och därifrån tog han sedan beslutet att klara sig själv. Nicolas har haft en tuff barndom med en flytt från sitt hemland till Sverige i tidig ålder där varken mamman eller pappan fått jobb och där ekonomisk kris uppstått. Han förklarar även att han många gånger fick han göra som han själv ville och att han då struntade i skolan och liknade aktivitet vilket för mig tyder på att han möjligtvis saknade bra anknytning med sina föräldrar och att han inte riktigt haft någon att ty sig till. Enligt Hannes har hans barndom inom familjen aldrig varit något problem för honom och han har haft bra relation till sin mamma och pappa, trots att han inte haft möjlighet att träffa sin pappa mycket. Dock berättar han att han flyttat runt mycket vilket medfört att han inte känt sig hemma någonstans och han därav inte tytt sig till några vänner. Som ovan nämnt tycker jag att anknytning som är ett av de fyra begrepp som innefattas i sociala band kan appliceras på ungdomarnas uppväxt och en möjlig orsak till en kriminell karriär. Hirschi menar att brist på nära och varma relationer till andra kan medföra ökad risk för ett kriminellt beteende³⁰. Med anknytning menar Hirschi så väl anknytning med föräldrar som med vänner vilket jag kan finna i ungdomarnas berättelser, att de alla tre haft en bristfällig anknytning med så väl föräldrar som med vänner i en början av livet.

7.2 Umgänge och kriminell karriär

Umgängeskretsen har en stor betydelse för både Hannes, Nicolas och Sander. För Sander började relationen med vänner inte speciellt bra. I tidig ålder blev han mobbad och där efter be-

³⁰ Estrada Felipe, Flyghed Janne (2010) *Den svenska ungdomsbrottsligheten* s.102

slutade han sig för att klara sig på egen hand och gå sin egen väg. Han nämnde under intervjun att han sedan fick mycket vänner och att han fick stor respekt. Men vännerna inom den kriminella karriären var alltid väldigt ytlig och handlade oftast bara om en sak, vem som kunde göra värsta saker och vem som hade mest respekt i umgänget. För att analysera Nicolas och Sanders umgängeskrets ser jag det som en större påverkan på deras fortsatta karriär. För Hannes började hans kriminella beteende från hans umgänge och det var även så det fortsatte. Han berättar att umgänget blir hans trygghet. Vidare berättar han att hans familj haft det tufft ekonomiskt och han aldrig fått möjlighet att utföra aktiviteter eller sport vilket gjort att han tytt sig mer till sina vänner. För Nicolas handlade det mycket om vänner och andras syn på umgänget han tillhörde. Han berättar att han ofta struntade i skolan för att umgås med sina vänner istället och att många såg dem som kriminella trots att de i början inte höll på med kriminella handlingar som på den nivån det sedan urartade. Här ser jag ett samband både med Beckers stämplingsteori men även med Hirschi teori om sociala band. Beckers stämplingsteori utgår från att sociala grupper skapar avvikelser genom att upprätta de regler vilkas överträdelse utgör avvikelsen och sedan tillämpa dessa regler på specifika personer och beteckna dem som utanförstående³¹. Becker menar även att det första steget i de flesta avvikares karriärer är att begå en handling som bryter mot ett visst regelkomplex och som är gjort med avsiktlighet och att det finns en drivkraft till det. Ett av de mest avgörande stegen i processen av ett fortsatt avvikande beteendemönster tror Becker är erfarenheten att bli upptäckt samt offentlig betecknad som avvikare, att bli stämplad. Nicolas berättar att han och hans umgänge setts som kriminella redan innan ett kriminellt beteende uppstod och här anser jag att man kan applicera Beckers teori på Nicolas grund till ett fortsatt kriminellt beteende och en kriminell karriär. De har anslutit sig till en grupp där alla delar samma intresse och är koncentrerade på själva avvikelsen. De finner sig i en organiserad avvikargrupp med gemensamt mål och detta stärker dem som grupp³².

För Hannes del har det handlat till en börjar om anknytning till vänner som han fann i ett redan kriminellt gäng. Hannes kände tillhörighet och trygghet i umgängeskretsen. Utöver detta hade hans föräldrar dålig ekonomi vilket medförde att han inte hade möjlighet att vara delaktig i olika sorters konventionella aktiviteter så som exempelvis sport. Enligt Hirschi är en faktor i sociala band involvering. Med involvering menar Hirschi att den tid och energi som individen lagt ner på åtagande i olika sorter av konventionella aktiviteter funnits. Detta kan då

³¹ B. Howard (2006) *Utanför, Avvikandets sociologi*. s.35

³² Ibid s.

medföra att individen har mindre tid till att eventuellt börja med ett avvikande beteende och en fortsatt kriminell karriär.

7.3 Individuellt synsätt och kriminell karriär

Sander har idag avslutat sin kriminella karriär och även hittat vänner som han litar på och som är utanför den kriminella kretsen. Han berättar att han idag har mål med sitt liv och att han vill starta om på nytt. Utöver mål i sitt eget liv har han ett driv, ett driv till att få andra att sluta med kriminella handlingar och inse att det inte är någon väg att ta. Hirchi tar upp begreppet åtagande i sin teori om sociala band. Åtagande handlar om strävan att nå mål. Det innefattar individens engagemang och driv att lägga ner tid och energi för kunna nå sina samhällliga framgångar. De individer som har stora ambitioner till att nå sina mål har svårare att hamna i ett kriminellt beteende eller en kriminell karriär. Förr hade Sander inga mål. Därför kan det varit lättare att hamna i de kriminella kretsarna på grund utav inga uppsatta mål och där av heller inget att förlora om man ser utifrån Hirschis sociala bandteori. Idag har målen utvecklats för hans del och han har samhällliga drömmar som han vill uppnå, vilket utifrån teorin, där av kan bidra till att det är minskad risk att han ska återfalla i ett kriminellt beteende. Hans synsätt på vad som är viktigt i livet och vad han vill kämpa för har förändrats och där av är det nog mindre risk att hamna i ett kriminellt beteende igen, vart fall om man ser utifrån de sociala banden.

Nicolas är än fast i den kriminella livsstilen. Han berättar att han inte har något att gå tillbaka till och att alla ser honom som kriminell idag. Här skiljer sig situationen om man jämför med Sander. Sander fann ett sätt att hitta ut ur kriminaliteten, han insåg att han skadade så väl sig själv som andra och istället för att fortsätta bygga upp ett liv runt kriminalitet valde han att istället hitta mål i livet han ville uppnå. På så sätt fann han en orsak till att sluta med det kriminella beteendet. Om man ser utifrån teorin om sociala band så skulle jag kunna applicera alla fyra begrepp på Nicolas. Han har svaga band till alla fyra punkterna i Hirschis sociala bandteori och på så sätt kan det göra att det är otroligt svårt för honom att komma ifrån den kriminella livsstilen. Som Hirschis teori baserar sociala banden på är de fyra begreppen anknytning, åtagande, involvering och övertygelse. En bra anknytning med människor saknas i Nicolas liv och heller har an inga direkta mål i livet som han strävar efter. Andra ser honom som kriminell och enligt honom är det de som han är. Han berättar även att han inte varit i skolan och även inte utfört andra aktiviteter vilket gjort att haft och har mycket fritid. Nicolas har även påpekat att samhället gör fel. Han menar att samhället inte finns där för de området

som han bor i och att dem alla känner sig utstötta från samhället. Även här kan sociala bandteorin appliceras. Övertygelse som är det sista begreppet i de fyra begrepp som innefattar sociala band betyder att det är moraliskt viktigt att följa samhällets regler och att individen förstår hur samhället fungerar och varför det finns vissa typer utav regler. För Nicolas kan man som ovan nämnt applicera alla dessa fyra begreppen. Om ett eller flera utav dessa band är svaga är det en större risk att hamna i kriminella kretsar. Här finns det tendens till försvagat band i alla fyra kategorierna vilket kan göra det svårare för honom att komma ur den kriminella karriären.

8 SLUTDISKUSSION

Ungdomarna som jag fått möjlighet att möta i mina intervjuer har på ett eller ett annat sätt startat en kriminell karriär. När jag träffat ungdomarna har det funnit tre helt olika livsberättelser men på något sätt ändå så lika. Att få höra deras berättelser har gjort mig ledsen, förvånad men samtidigt glad, glad att jag fått möjlighet att träffa dessa ungdomar och möjlighet att lyssna på dem. För finns det egentligen något som är där, där och lyssnar när dem som mest behöver det? En del ser dem som kriminella, andra ser dem som svaga men jag ser dem som starka individer. Jag ser dem som starka för att dem vågade berätta och för att jag ser i var och en av dem att de finns en gnista av hopp, att allt kommer lösa sig tillslut.

Utanförskap och en svag anknytning till personer runt omkring sig var något som alla tre respondenter upplevde tidigt i sin barndom. Den svaga anknytning och utanförskapet har upplevts på olika sätt för de tre ungdomarna. Det har handlat om mobbning, ingen anknytning till vänner samt inte känt tillhörighet till samhället och på så sätt upplevt utanförskap. Dessa förhållanden är något som man kan knyta samman som en orsak till början på en kriminell karriär. På ett eller annat sätt sökte ungdomarna uppmärksamhet och respekt från sin omgivning som resulterade i en kriminell utväg. Att ungdomarna sedan fortsatte med ett kriminellt beteende berodde framförallt på umgängeskretsen. Alla tre ungdomar och umgängeskrets hade samma livsförhållande som de själva och att de kände tillhörighet till varandra. De identifierade sig till varandra. En utav ungdomarna nämner att en stor del till fortsatt kriminell karriär var respekten han fick. Innan hade han upplevt mobbning i stor omfattning och istället för att vara den personen folk gick på hade han nu istället respekt. Han blev någon, någon som andra såg upp till och respekterade och han blev sitt yrke och på ett sådant sätt ett resultat utav fortsatt kriminell karriär. I en annan utav ungdomarnas berättelse handlade det också i stor del om

umgängets påverkan. I tidig ålder flyttade han runt och fick aldrig anknytning till vänner på det sätt som många andra fick. När han senare träffade umgängeskretsen som han än idag har kvar så kände han tillhörighet och han visste att han skulle ställa upp för vännerna. Han ville komma in bra i gänget vilket resulterade i brukning av narkotika som sedan fortsattes med bland annat slagsmål. En avslutad karriär för ungdomarna varierar. Idag har en av ungdomarna helt slutat med kriminella handlingar och även sagt upp kontakten med de vänner som han hade inom kriminaliteten. För honom avslutades karriären främst på grund av en grov misshandel som nästan tog hans liv. Då fick han upp ögonen och ville längre inte finnas inom den kriminella cirkeln. Enligt honom hade han nu större mål att nå. Målen i livet som han nu vill uppnå fick honom att lämna den kriminella livsstilen. Han nämner även att han inte längre brydde sig om respekten han fick, för det var ingen respekt han ville ha. Han ville vara som andra, ha ett ”vitt jobb” som han själv uttrycker det och skaffa familj. För en annan utav respondenterna är inte den kriminella karriären avslutad, än. För honom är det svårt och han har fastnat i de kriminella banorna och ser ingen utväg. Han har inget att gå tillbaka till enligt honom är han en kriminell person, så ser omgivningen honom och så ser han sig själv.

När det gäller ungdomarnas berättelser om en påbörjad och avslutad kriminell karriär och vad som gjort att detta livsförhållande uppstått kan man till viss del applicera detta förhållande på både Hirschis teori om sociala band och Beckers stämplingsteori. Syftet med uppsatsen är att analysera ungdomarnas berättelser om deras kriminella karriär och det har jag gjort utifrån dessa två teorier. Dock är detta ingen slutsats som går att generalisera eftersom jag endast intervjuat tre personer vilket är en otroligt liten del med jämförelse till ungdomskriminalitetens omfattning. Ungdomarnas livshistorier och teorierna jag valt att använda visar ett möjligt samband. För alla tre ungdomar har de sociala banden haft en påverkan på de och även haft en orsak till att en kriminell karriär uppstått. En av ungdomarna blev även stämplad som avvikare och där efter blev detta självuppfyllande. Alla andra såg han som kriminell och då gjorde han det även själv, och valde att gå denna väg.

9. BILAGOR

Kriminologi

Mitt namn är Rebecca och jag är 23 år. Jag bor lite utanför Malmö men studerar kriminologiutbildningen i Lund. Jag har sedan 3 år tillbaka läst kriminologi och är nu inne på min sista uppgift. Den sista terminen är en C-uppsats uppgiften och jag har valt ett ämne som rör ungdomskriminalitet. Uppsatsens syfte är att undersöka vad det är som gör att en del ungdomar hamnar i en kriminell riktigt och vad det är som bidrar till att vissa fortsätter med en kriminell livsstil medan andra avslutar "karriären".

Det är helt frivilligt att vara med på intervjun och det är även frivilligt att svara på frågorna. Du kan och får avbryta när som helst om du inte längre vill närvara. Du är anonym vilket innebär att ingen kommer att veta vem du är eller att det är du som närvarat vid denna intervju. Det är endast jag, möjligtvis min handledare, som kommer bearbeta intervjumaterialet och sedan kommer jag sammanställa allt i min uppsats.

Om du har några frågor kan du höra av dig när du vill på min mailadress:
RebeccaHolst@hotmail.se

Tack för att du ställer upp och hjälper mig i min uppsats.

Intervjufrågor

Personligt, uppstartningsfrågor:

1. Kan du berätta lite om dig själv så som namn, ålder,...

Familj/barndom:

2. Kan du berätta om din relation med dina föräldrar?
3. Hur skiljer sig relationerna åt mellan din mamma och pappa? Nöjd med relationen?
4. Om du har syskon, kan du berätta om relation med den/dem?
5. Har du någon i din familj som är en förebild för dig?
6. Hur var du som barn?
7. Hur såg familjeförhållandena ut i din barndom med dina föräldrar, deras kontakt med varandra och liknande?
8. Hur var din bra barndom?
9. När och hur började ditt kriminella beteende?

Skola:

10. Går du i skolan just nu?
11. Om ja, kan du berätta om din skolgång?
12. Tror du att skolgången så som umgängeskrets mm. har haft betydelse för ett brottsligt beteende?
13. Är skolan något som har påverkat att du gjort brottsliga gärningar/kriminellt beteende?

Vänner/Umgängeskrets:

14. Kan du berätta om dina vänner, hur ser er relation och umgänge ut?
15. Har de flesta utav dina vänner ungefär samma livsstil som du har?
16. Hur träffade du dina närmaste vänner?
17. Hur påverkar ni varandra så väl med attityd till saker som beslutstagande?
18. Tror du att du påverkar dina vänner eller övriga i umgängeskretsen?

Kriminalitet som en livsstil?

19. Hur tror du att din kriminella livsstil kommer fortsätta?
20. Kan du berätta lite om det första brottet du utförde?
21. Ålder, varför, typ av brott, faktorer som spelade in då?
22. Kan du berätta om känslorna du efter ditt första brott?
23. Vad fick/får dig att fortsätta göra kriminella handlingar?
24. Har du någonsin åkt fast för någon utav dina handlingar?
25. Hur kändes det?
26. Kan du berätta om reaktioner från din omgivning, vänner, familj?
27. Finns det möjlighet för dig att avsluta din kriminella livsstil när du vill?
28. Hur skulle dina vänner reagera?

Avslutad karriär?

29. Skulle du vilja avsluta dina kriminella handlingar och beteendemönster? Varför/Varför inte?
30. Vad tror du själv skulle kunna hindra dig från att falla in i en kriminell livsstil?
31. Hur tror du det skulle kännas att avsluta ditt kriminella beteendemönster?
32. Hur tror du att din omgivning hade påverkats?
33. Hur tror du att du själv hade påverkats?

Framtidsplaner:

34. Hur skulle du vilja att din framtid såg ut?
35. Hur tror du att din framtid kommer att se ut?
36. Har du någon speciell dröm om arbete och liknande som du skulle vilja genomföra?
37. Varför tror du att människor hamnar i kriminalitet?
38. Vad tror du är boven i att ungdomar börjar kriminella handlingar och har du några tips på vad som kan göras för att förebygga detta?
39. Varför tror du att just du personligen hamnade i ett kriminellt beteende?

KÄLLFÖRTECKNING

Bokreferenser

Becker, Howard S. *Utanför, Avvikandets sociologi*. Lund: Arkiv

Estrada, Felipe, & Flyghed, Janne. *Den svenska brottsligheten*. Lund: Studentlitteratur. 2007.

Ahrne, Göran, & Svensson, Peter. *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber AB. 2011.

Hennrik, Monique, Hutter Inger, & Bailey Ajay. *Qualitative Research Methods*. California: SAGE publications INC. 2011.

Hirschi, Travis. *Causes of delinquency*. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers. 1969, 2002.

Trost, Jan. *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur. 2005.

Internetkällor

Socialstyrelsen, *Unga och brott i samhället*.

URL: <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19104/2013-5-37.pdf>
(Hämtad 2013-05)

Ungdomsstyrelsen, *Ungdom och ungdomspolitik – Ett svenskt perspektiv*.

URL: http://www.mucof.se/sites/default/files/publikationer_uploads/ungdom-och-ungdomspolitik.pdf (Hämtad 2010)

Brottsrummet, *Lagar och regler*.

URL: <http://www.brottsrummet.se/sv/lagar-och-regler>

Brå, *Orsaker till brott bland unga och metoder att motverka kriminell utveckling*.

URL: <https://www.bra.se/download/18.1ff479c3135e8540b2980001575/1331051623248/20>
(Hämtad 2009-05-20)

Brottsbalken

URL: <https://lagen.nu/1962:700> (2014-06)